

2. Сукупний державний борг та ВВП України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov>(дата звернення 10.08. 2019).
3. Підлісна О.А., Кибал Р.В. Державний борг України: причини виникнення, засоби регулювання та шляхи зменшення. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2015. № 16. С. 59-62. URL: <http://fp.cibs.ck.ua/files/1302/13fivszz.pdf> (дата звернення 10.09. 2019).

Назаркевич Андрій Андрійович

студент 2 курсу ОС «магістр» ННІОТ, ТНЕУ

Коваль Світлана Любомирівна

к. е. н., доцент кафедри фінансів ім. С.І. Юрія ТНЕУ

ФІНАНСОВА ПОВЕДІНКА ДОМОГОСПОДАРСТВ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Зростання ролі домогосподарств у фінансовій системі ринку зумовила підвищення інтересу науковців до вивчення теоретичних та практичних аспектів їх фінансової поведінки. Саме тому, фінансова поведінка домогосподарств стала предметом вивчення сучасної науки.

Поняття «фінансова поведінка» включає дві важливі категорії: «поведінка» та «фінанси», тому доцільно розглянути смислове наповнення двох складових.

Словник української мови трактує поведінку, як сукупність чиїх-небудь дій і вчинків; спосіб життя [1]. З позиції філософії поведінка проявляється у способі існування, усвідомленому волевиявленні, здатності до самоорганізації [2, с. 490]. Характеризуючи людську поведінку автори словника вказують на її залежність від цілей, мотивів, свідомих та неусвідомлених прагнень [2, с. 490].

Сучасні соціологи тлумачать поведінку як впорядковану та цілеспрямовану систему дій, стратегію життєдіяльності [3, с. 47].

На думку Т. Заславської, поведінка відображає усвідомлений характер діяльності [4, с. 49]. Проаналізувавши вищенаведені трактування, можна зробити висновок, що поведінка домогосподарств є організованою діяльністю, котра спрямована на досягнення мети [5, с. 49].

Дослідження фінансової сторонни поведінки базується на матеріальному прояві фінансів – формуванні та використанні фінансових ресурсів. Так, на думку Т. Петрушиної, фінансова поведінка населення проявляється на фінансовому ринку і пов'язана з перерозподілом та інвестуванням грошових ресурсів [6, с. 450]. Як діяльність індивідів на фінансовому ринку тлумачить фінансову поведінку населення Т. Єфременко [7, с. 167].

На думку Верховіна В.І., фінансова поведінка є формою діяльності індивідів або певних соціальних груп на фінансовому ринку, пов'язану з перерозподілом грошових ресурсів [7, с. 264].

Подібне тлумачення дає І.А. Ломачинська, яка під фінансовою поведінкою розуміє «дії населення на фінансовому ринку щодо перерозподілу та інвестування грошових ресурсів» [8, с. 143]. На думку автора, фінансову поведінку домогосподарств доцільно пов'язувати з відмовою від характеристики людини як «оптимізуючого раціоналізатора», що стало можливим завдяки розвитку інституційного підходу до економічного аналізу, який базується на тому, що індивіда не можна аналізувати на основі раціональності в зв'язку з тим, що існують альтернатива вибору, невизначеність й ризик, негативний досвід, взаємодія з іншими агентами. Саме тому, принцип раціональної оптимізації замінили такими принципами поведінки індивідів, як: орієнтація на середню думку, життєрадісність, звички, обмежена або процедурна раціональність, звичаї, рутини, які більш реально відображають мотивацію поведінки суб'єктів як сукупності взаємопов'язаних, причинно-спонукальних та детермінуючих факторів (потреби, інтереси, бажання, мотиви), які й визначають характер та направленість людської діяльності [8, с. 144].

Грунтовне дослідження фінансової поведінки домогосподарств здійснено професором Т. О.Кізімою, що дало змогу сформулювати наступне визначення: фінсова поведінка домогосподарств – це діяльність, пов'язана з розподілом і перерозподілом грошових ресурсів, результатом якої відбувається формування фондів грошових коштів та їх використання на визначені цілі [6, с. 112].

Як бачимо, у сучасній науці не існує єдиного підходу до тлумачення поняття «фінансова поведінка». Незважаючи на різноманітність підходів до трактування досліджуваної дефініції, кожне з цих тверджень має право

на існування. Разом з тим, на нашу думку, визначення запропоноване Т.О. Кізімою найбільш повно розкриває суть поняття «фінансова поведінка», оскільки відображає аспекти її практичної реалізації.

Література

1. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970–1980. URL: http://ukrlit.org/slovnnyk/slovnnyk_ukrainskoi_movy_v_11_tomakh
2. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди ; редкол.: В. І. Шинкарук (голова). Київ:Абрис, 2002. 742 с.
3. Петрушина Т. О. Социально-экономическое поведение населения Украины в условиях институциональных перемен. Київ:Інститут соціології НАН України, 2008. 544 с.
4. Заславская Т. Социетальная трансформация российского общества: деятельностно-структурная концепция. Москва: Дело, 2002. 568 с.
5. Коваль С.Л. Особливості фінансової поведінки вітчизняних домогосподарств. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 7/2. С. 28–34.
6. Петрушина Т. О. Социально-экономическое поведение населения Украины в условиях институциональных перемен Киев: Институт социологии НАН Украины, 2008. 544 с.
7. Єфременко Т. Фінансова поведінка населення України. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2002. № 2. С. 165–175.
8. Верховин В.И. Экономическая социология: под ред. В.И. Демина. Москва: Изд-во «ИМТ», 1998. 446 с.
9. Кізіма Т. Фінансова поведінка домогосподарств: сутність, класифікація, чинники впливу. *Світ фінансів*. 2011. № 4. С. 19–26.

Нікітчук Тетяна Василівна

студентка 2 курсу ОС «магістр» ННІОТ, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Б.С. Малиняк

ПЕНСІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Багаторічні дискусії щодо впровадження пенсійної реформи, моделі, які є необхідними для побудови нової системи пенсійного страхування, наукові дискусії щодо сутності та порядку проведення, обговорення зарубіжного досвіду та намагання пристосувати його до українських реалій до теперішнього часу не знайшли однозначного рішення. Усвідомлення неможливості затягування такої реформи, з одного боку, та її запізніле введення у дію, з іншого, породжують справедливі запитання